

Мұхит суының қозғалысы.

7 СЫНЫП

Сабақ мақсаты

- Мұхит суының қозғалыстарын анықтау.
- Географиялық шартты белгілерді қолдана отырып, карталарды оқу.

Дескриптор

ОБ сілтеме	Оқу мақсаты	Дағдылар	Дескриптор
Гидросфера	Мұхит суының қозғалыстарын анықтау, түзілетін аймақтарын көрсету	Білу және түсіну	Дүниежүзілік мұхит суының қозғалысын түсінеді, ағыстар мен толқындарды ажырата алады.

Мұхит суының қозғалысының себептері қандай?

Мұхит суының қозғалысы түрлері

- Жел әсерінен
- Айдың тартылыс күші әсерінен
- Жердің айналу күші әсерінен
- Мұхит түбіндегі сілкіністерден
- Мұхит суының тұздылық және температура айырмашылығынан

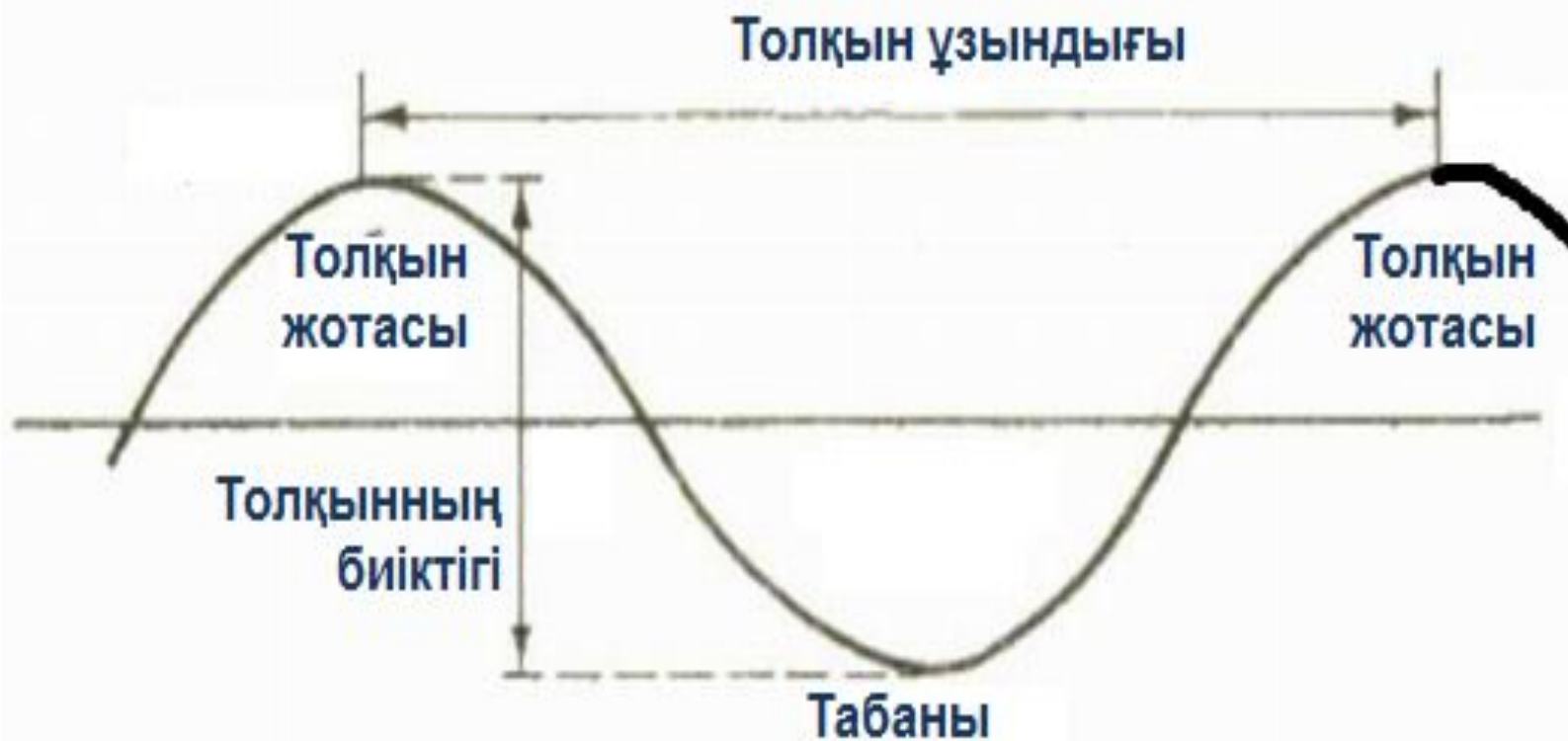
Жел әсерінен туындайтын қозғалыс түрлері:

Толқындар (тербелісті қозғалыс)

Мұхит ағыстары (жылжу қозғалысы)

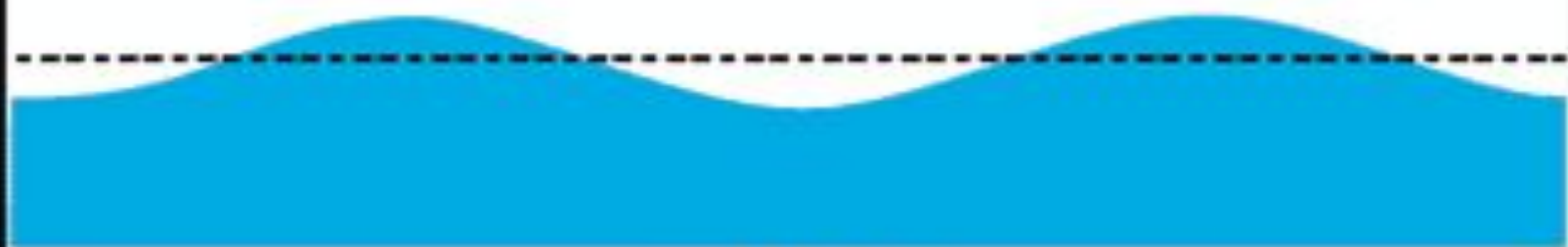
Толқынды қозғалыс

Толқын элементтері

жел толқындары

толқу

жағалауға соққан толқындар

Бофорт шкаласы бойынша толқу дәрежесін анықтау

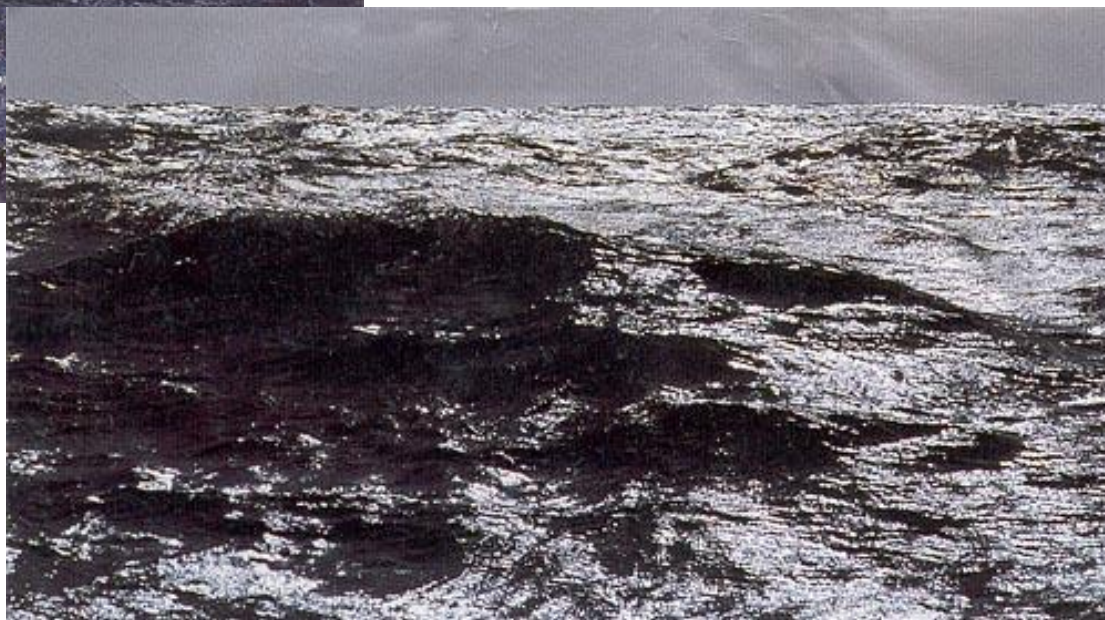
- 0 балл

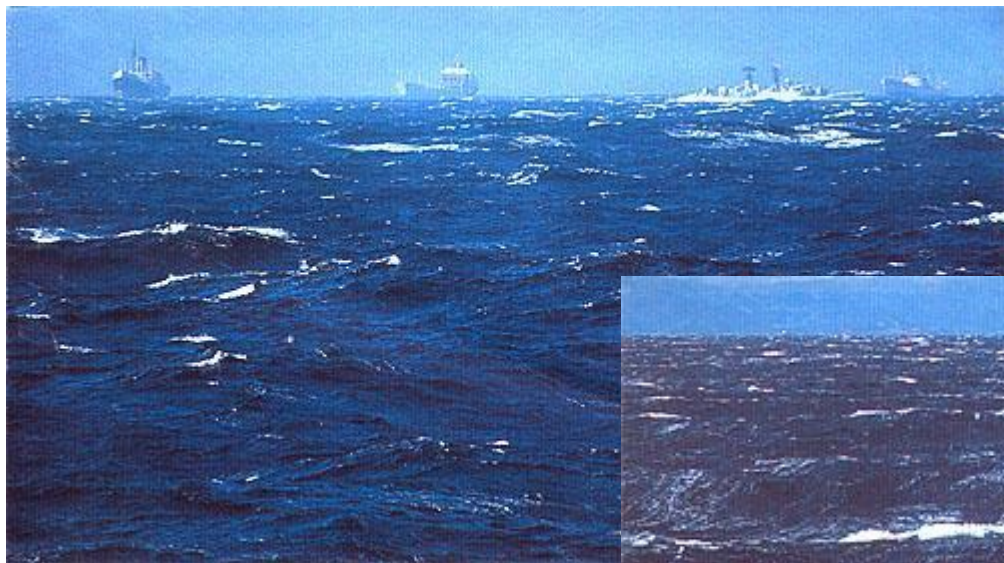

- 1,2,3 балл

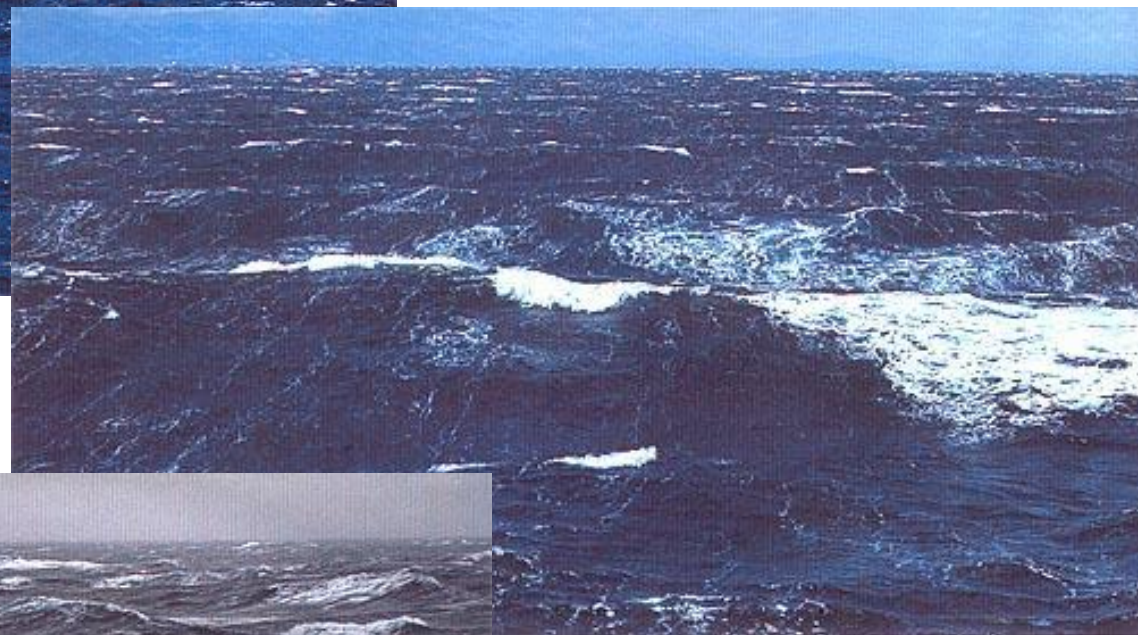

4,5,6 балл

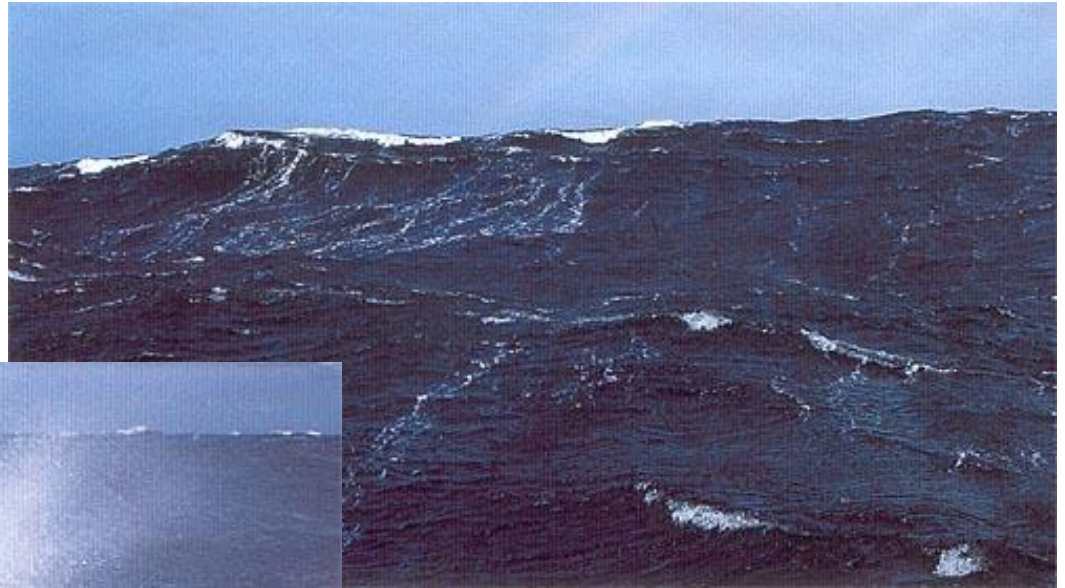

- 7,8,9 балл

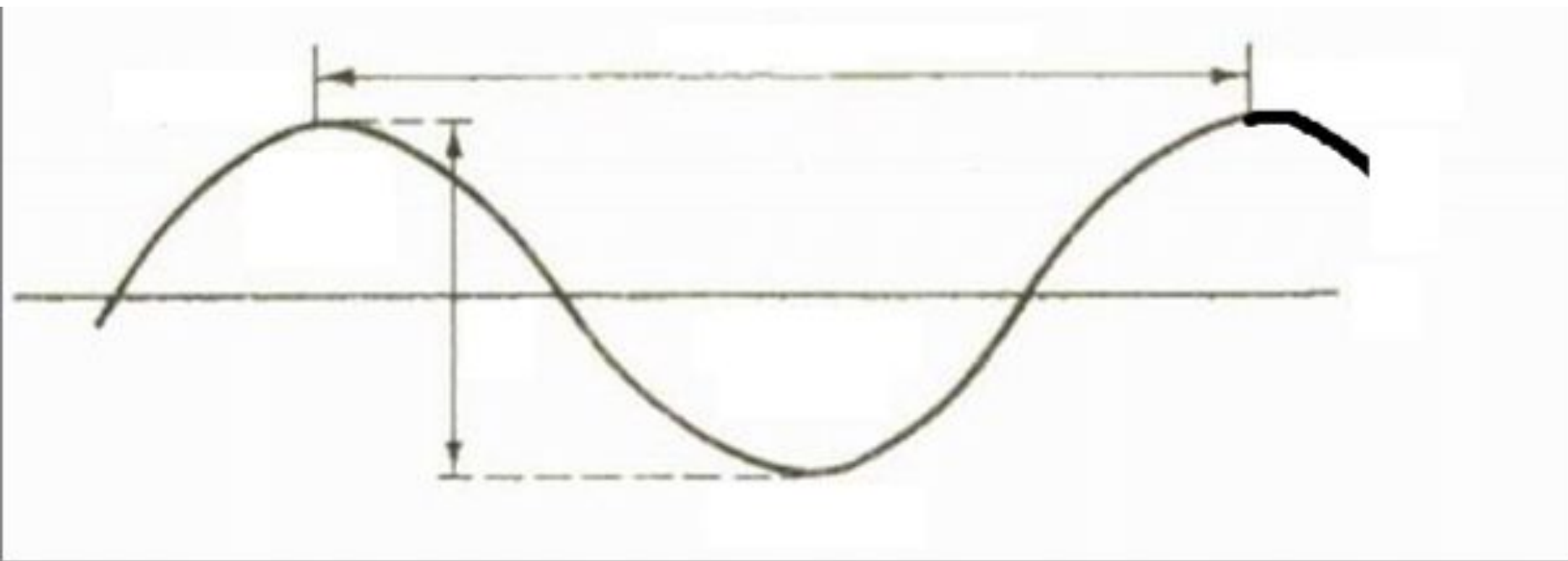

- 10,11,12 балл

Толқын элементтерін атап жаз

- <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BD%D1%8B-%D1%83%D0%B1%D0%B8%D0%B9%D1%86%D1%8B>

Дескриптор

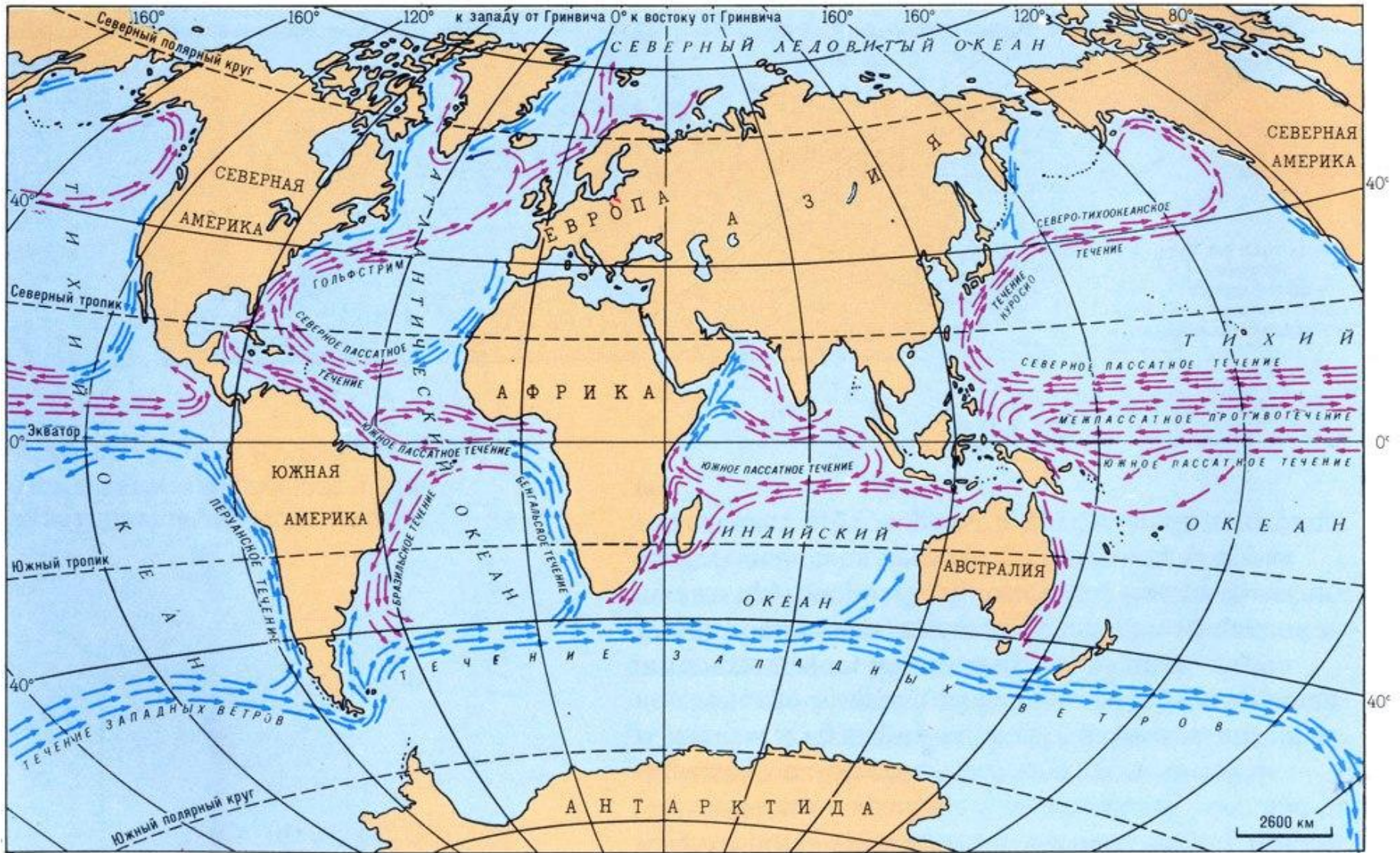
ОБ сілтеме	Оқу мақсаты	Дағдылар	Дескриптор
Гидросфера	Мұхит суының қозғалыстарын анықтау, түзілетін аймақтарын көрсету	Қолдану	Дүниежүзілік картаға ағыстарды сызба алады. Карта арқылы ағыстардың (жылы, суық) кұрлықтарға, жеке аймақтарға әсерін сипаттай алады.

Мұхит ағыстарының екі түрі
бар

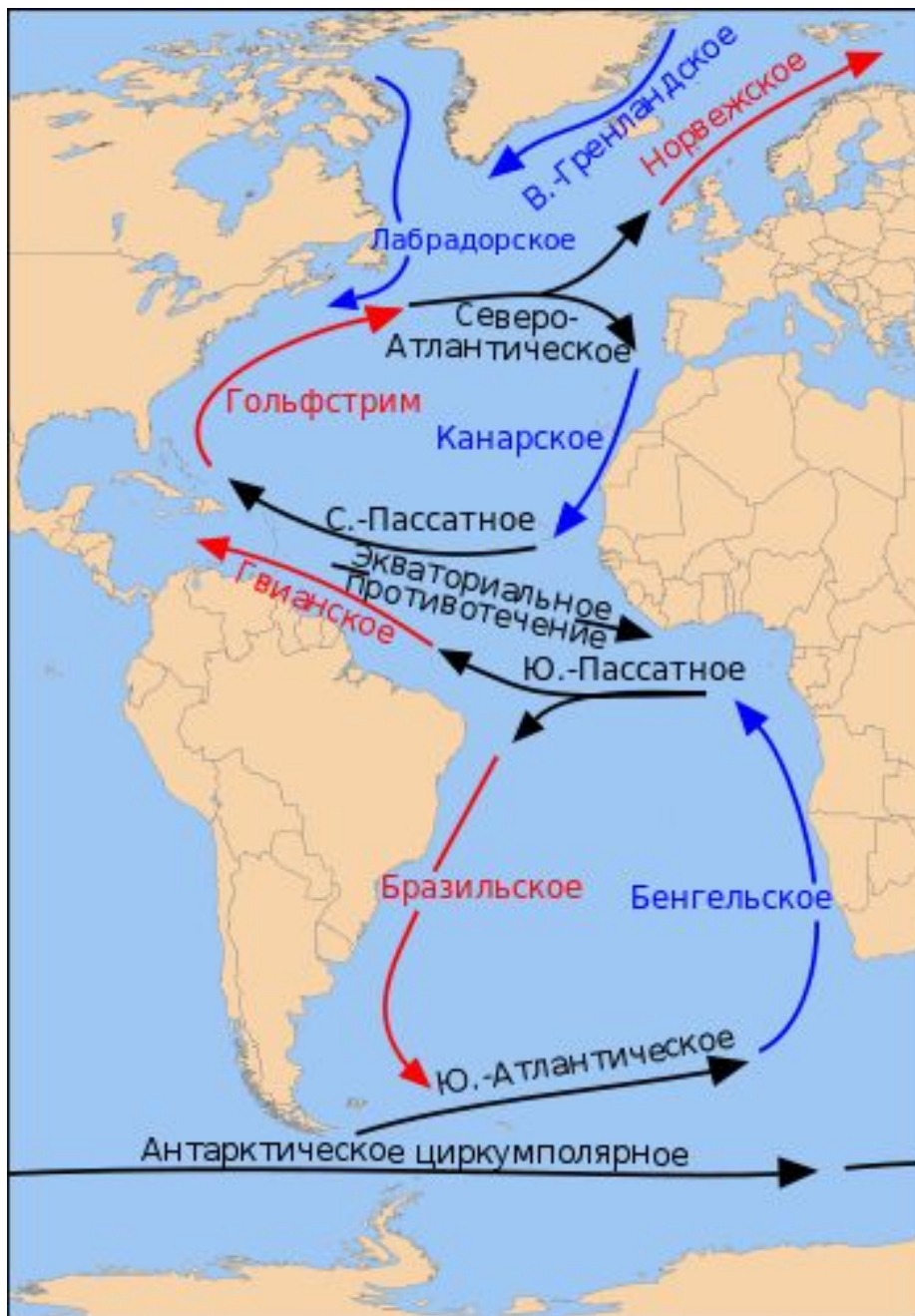
Фолкленд аралдарының тұсындағы ағыстың көрінісі

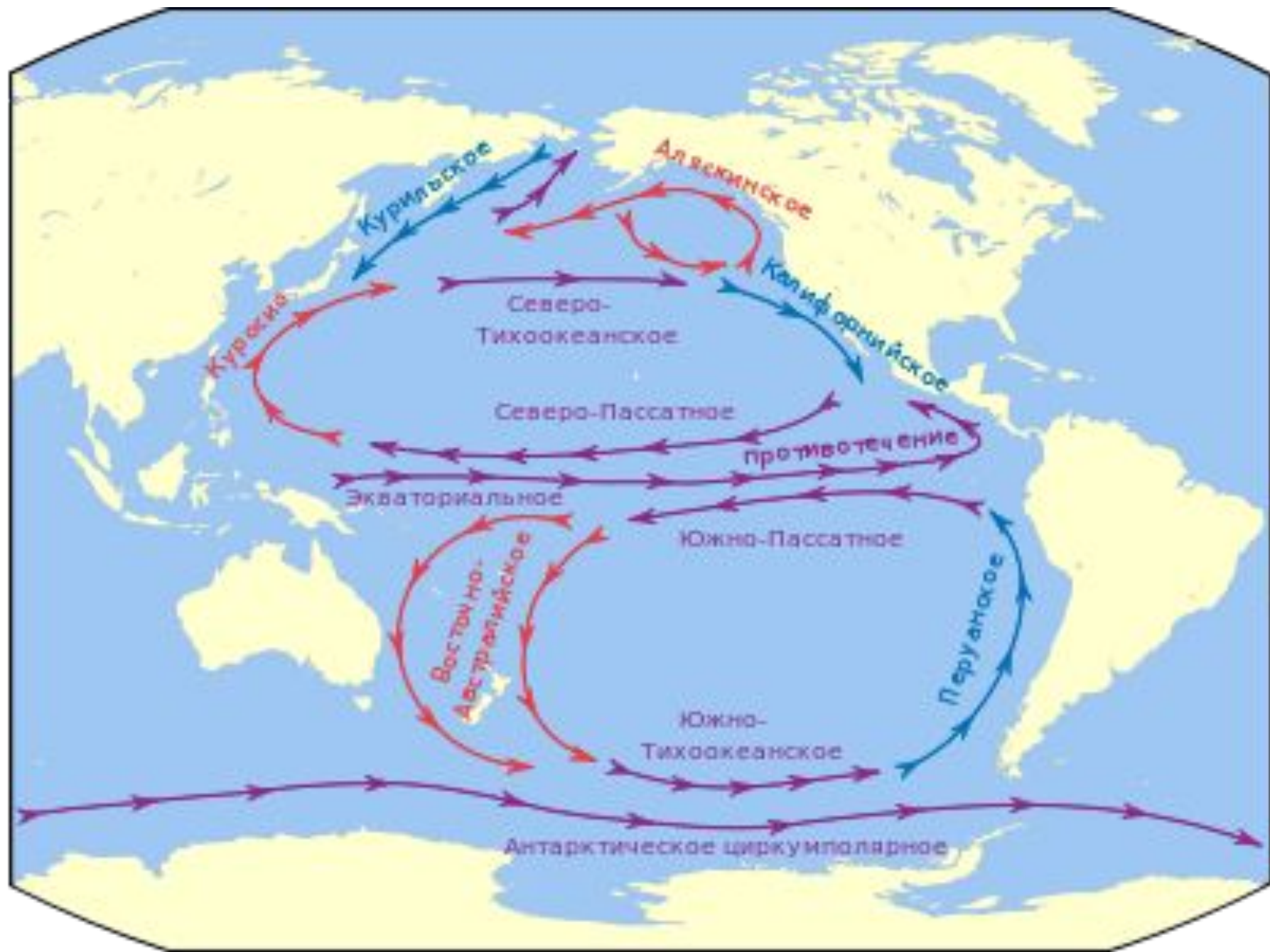

Мұхит ағыстары

160° 160° 120° 80° 40° 0° 40° 80° 120° 160° 160° 120° 80°

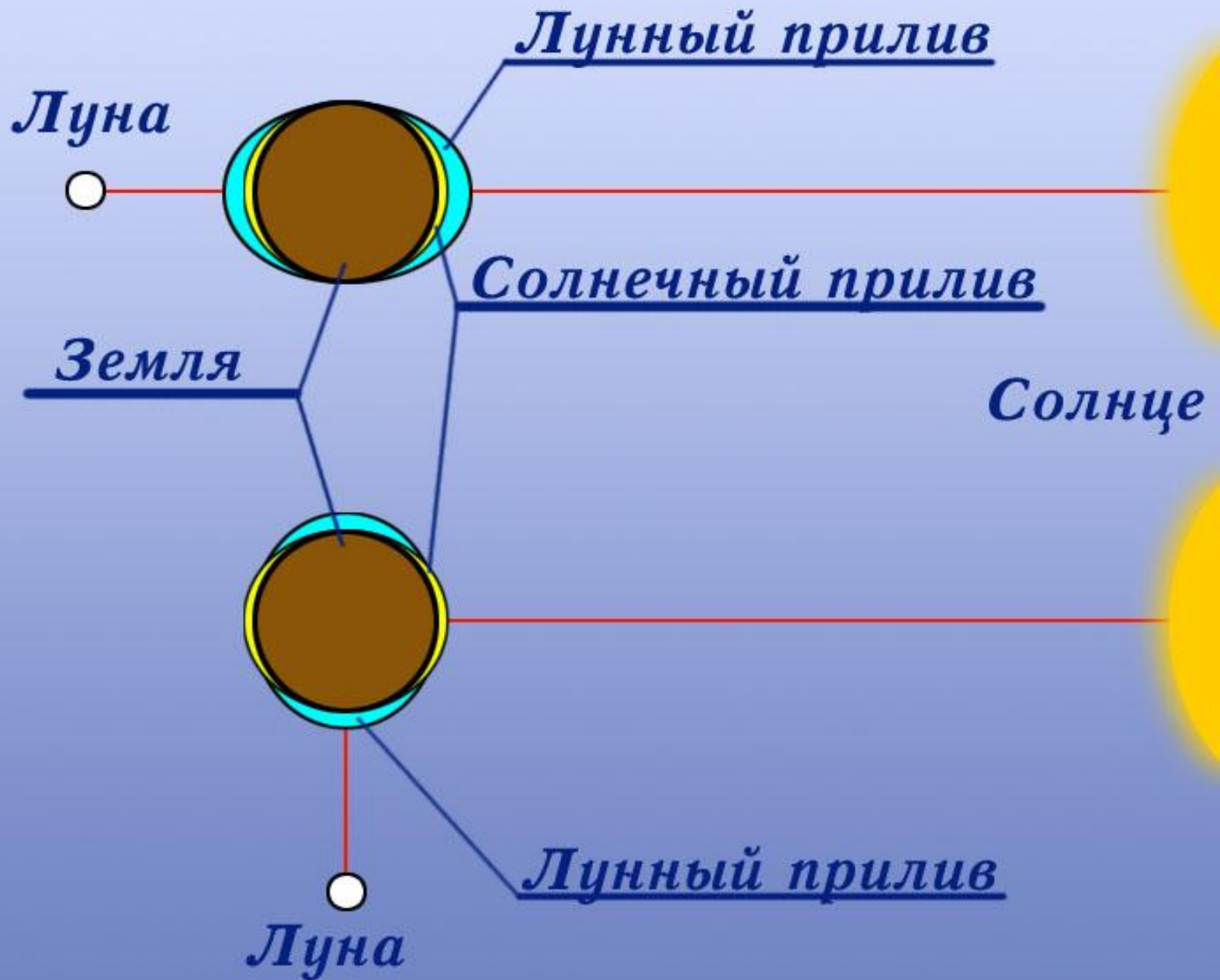

Жетістік критерийлері

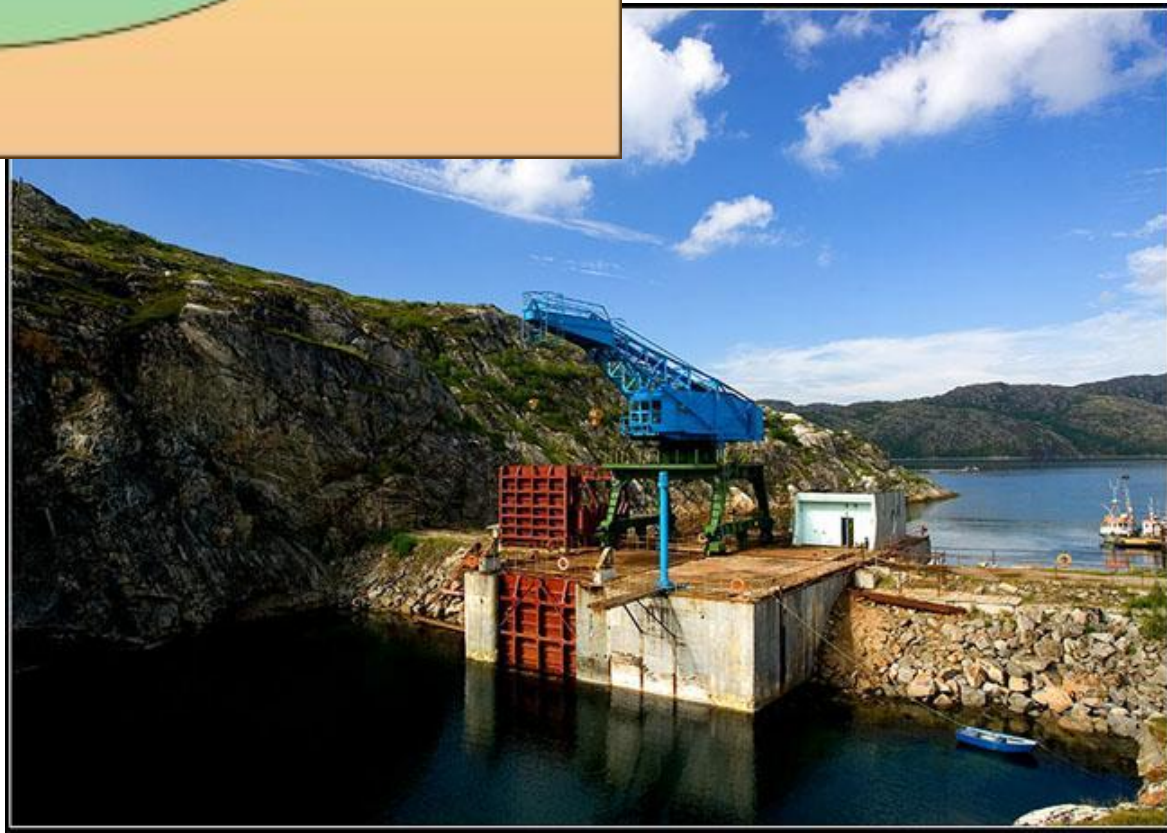
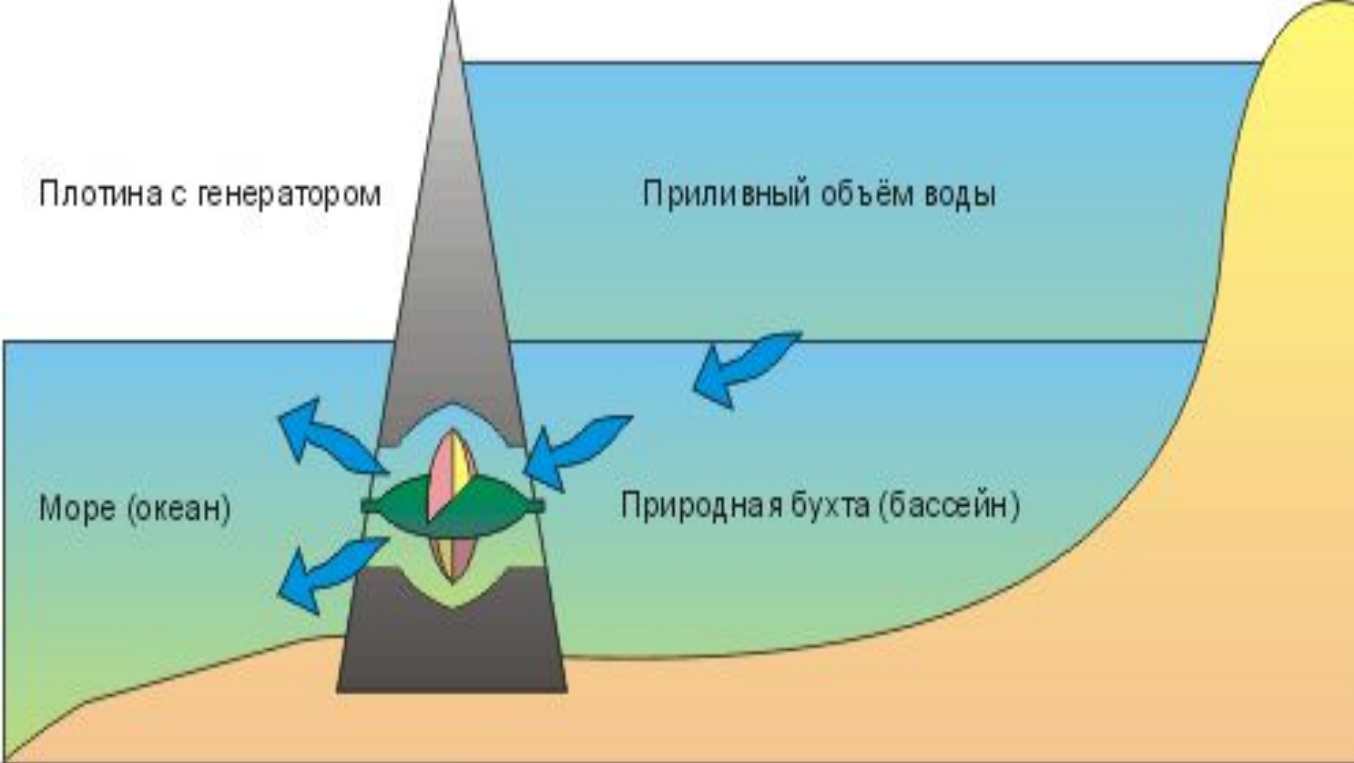
ОБ сілтем е	Оқу мақсаты	Дағдыл ар	Жетістік критерийлері
Гидро сфера	Мұхит суының қозғалыстарын анықтау, түзілетін аймақтарын көрсету	Зерттеу және шешім шығару	Теңіз суының толысуы мен қайту құбылысын зерттеп, пайда болу аймақтарын анықтайды, оны қолдану жолдарын ұсына алады.

Толысу және қайту қозғалыстары

Толысу энергиясын пайдалану
жолдары қандай?

Мұхит суының температурасына әсер ететін факторлар

1. Географиялық ендік. (Күн жылуының мөлшері)

Экватордан полюстерге қарай күннің жылу мөлшерінің азаюына байланысты мұхит суының температурасы заңды түрде төмендейді.

2. Мұхит ағыстары.

Төменгі ендіктерде (тропиктік және экваторлық) қалыптасқан жылы ағыстар жоғары ендіктерге (қоңыржай және полярлық) қарай жылуын апарды. Жоғары ендіктерде қалыптасқан суық ағыстар суықтық аймақтың

Мұхит суының тұздылығына әсер ететін факторлар

1. Географиялық ендік. (Буланушылық мөлшері)

Күннің жылу мөлшерінің азаюына байланысты экватордан полюстерге қарай мұхит бетінен буланушылық мөлшері азаяды. Буланушылық экватор маңында жоғары болғандықтан, мұнда мұхит суының тұздылығы да жоғары.

2. Мұхит ағыстарының әсері.

Тропиктік белдеуден шыққан тұздылығы жоғары сулар жылы ағыстармен жоғары ендіктерге қарай өтіп қоңыржай және полярлық белдеулердің суынң тұздылығына әсер етеді. Жоғары ендіктердің суық ағыстары тұздылығы төмен суын тропиктерге дейін апарады.

3. Өзен суларының құюы. Өзендердің сағасы тұсында мұхит немесе теңіздің беткі суының тұздылығы төмендейді. (Амазонка және Конго өзендерінің сағасы маңындағы тұздылық мөлшерінің өзгерісін қара).
4. Жауын-шашын. Жауын-шашынның тұщы суы да мұхит немесе теңіз беті суының тұздылығына өз әсерін тигізеді.
5. Маусымдық мұздар мен жамылғы мұздықтардың еруінің әсері. Арктикалық және антарктикалық белдеулерде байқалады.

МұХИТ суыНЫҢ ластануы

- <http://turizm-puteshestvuem.ru/oceans/pacific.html>